

**ИЖТИМОЙ ТАДҚИҚОТЛАР
ЖУРНАЛИ**
1-МАХСУС СОН

**ЖУРНАЛ СОЦИАЛЬНЫХ
ИССЛЕДОВАНИЙ**
СПЕЦИАЛЬНЫЙ ВЫПУСК-1

**JOURNAL OF
SOCIAL STUDIES**
SPECIAL ISSUE-1

Бош муҳаррир:
Главный редактор:
Chief Editor:

Сеитов Азамат Пулатович
доктор социологических наук
(Doctor of sociology DSc)

Бош муҳаррир ўринбосари:
Заместитель главного редактора:
Deputy Chief Editor:

Сабирова Умида Фархадовна
кандидат социологических наук
(Candidate of sociology PhD)

Ижтимоий тадқиқотлар журнали таҳририй маслаҳат кенгаши
International Editorial Board of the Journal of Social Studies
Международный редакционный совет журнала Социальные исследования

Исмаилов Алишер Агзамович
Ўзбекистон Республикаси Бош прокуратураси
хузуридаги Иқтисодий жиноятларга қарши
курашиш бошқармаси ходими, иқтисод
фанлари доктори

Мирзахмедов Абдирашид Мамасидикович
Наманган муҳандислик-технология
институтининг ижтимоий-гуманитар фанлар
кафедраси доценти, фалсафа фанлари
доктори

Каланова Сабохат Мурадовна
Ўзбекистон миллий университети, Ижтимоий
иш кафедраси, социология фанлари бўйича
фалсафа доктори (PhD), доцент в.б.

Акулич Мария Михайловна
Доктор социологических наук, профессор.
Тюменский государственный университет.
Россия

Ахмедова Феруза Медетовна
Ўзбекистон миллий университети,
Социология кафедраси, Социология фанлари
бўйича фалсафа доктори (PhD)

Қандов Баҳодир Мирзаевич
Тошкент ирригация ва қишлоқ хўжалигини
механизациялаш муҳандислари институти
фалсафа фанлари бўйича фалсафа доктори
(PhD)

Алимухамедова Нодира Ядгаровна
Тошкент ирригация ва қишлоқ хўжалигини
механизациялаш муҳандислари институти катта
ўқитувчиси

Махкамов Қодиржон Одилжонович
Наманган давлат университети
Ижтимоий иш кафедраси, социология фанлари
бўйича фалсафа доктори (PhD), доцент

Page Maker | Верстка | Саҳифаловчи: Хуршид Мирзахмедов

Контакт редакций журналов. www.tadqiqot.uz
ООО Tadqiqot город Ташкент,
улица Амира Темура пр.1, дом-2.
Web: <http://www.tadqiqot.uz/>; Email: info@tadqiqot.uz
Тел: (+998-94) 404-0000

Editorial staff of the journals of www.tadqiqot.uz
Tadqiqot LLC the city of Tashkent,
Amir Temur Street pr.1, House 2.
Web: <http://www.tadqiqot.uz/>; Email: info@tadqiqot.uz
Phone: (+998-94) 404-0000

1. Бекмуродов Мансур Бобомуродович, Каримов Бобир Шаропович МЕЎР ТУШУНЧАСИНИНГ ИЖТИМОЙ МУНОСАБАТЛАРНИ КОНСЕНСУС ДАРАЖАСИДА ЮКСАЛТИРИШДАГИ РОЛИ.....	5
2. Vakhob Kuchkarov Xoshimovich, Botir Dulanov Erqulovich THE COMBINATION OF POLITICAL CONSCIOUSNESS AND INNOVATIVE THINKING IN THE EDUCATIONAL PROCESS.....	16
3. Алимухамедова Нодира Ядгаровна ГЛОБАЛЛАШУВ ШАРОИТИДА ЎЗБЕКИСТОННИНГ ГЕНДЕР МУАММОЛАРИ.....	25
4. Гаффорова Мавлюда Қурбонбоевна ЗАМОНАВИЙ ШАРОИТДА РАЎБАР АЁЛ ИМИЖИНИ ШАКЛЛАНТИРИШ.....	33
5. Мадрахимов Алишер Махаммадиброхимович “ЗЎРАВОНЛИК” ТУШУНЧАСИГА СОЦИОЛОГИК ЁНДАШУВ.....	41
6. Кодирова Шарифахон Асратуллоевна КОМПЕТЕНЦИИ МОЛОДЫХ РУКОВОДИТЕЛЕЙ НА ГОСУДАРСТВЕННОЙ СЛУЖБЕ КАК ФАКТОР ФОРМИРОВАНИЯ ОБРАЗА ВЛАСТИ В СОЗНАНИИ ГРАЖДАН.....	49
7. Бердимуратов Марат Есемуратович «ИШГА МАРЎАМАТ» МОНОМАРКАЗИ – ЁШЛАР БАНДЛИГИНИ ТАЪМИНЛАШДАГИ ЯНГИ ТИЗИМ СИФАТИДА.....	63
8. Камилов Фарход Облакулович СОЦИОЛОГИЯДА “ИЖТИМОЙ МОСЛАШУВ” ТУШУНЧАСИ ВА УНИНГ ИЛМИЙ-НАЗАРИЙ ЎРГАНИЛИШИ.....	72
9. Сияева Гулнора Ашрафовна СОЦИОЛОГИК ДИСКУРСНИ ТАДҚИҚ ЭТИШНИНГ НАЗАРИЙ-МЕТОДОЛОГИК АСОСЛАРИ.....	80
10. Абдувалиев Фатхулла МИГРАНТЛАРНИНГ ТАЪЛИМ МУЎИТИГА МОСЛАШУВИ: СОЦИОЛОГИК ТАЎЛИЛ.....	94
11. Абдуразакова Камолахон Юсуповна ЎЗБЕКИСТОН – ҚОЗОЎИСТОН ДАВЛАТЛАРАРО МУНОСАБАТЛАРНИНГ МУСТАЎКАМЛАШДА МИЛЛИЙ МАНФААТЛАРНИНГ ЎРНИ.....	105
12. Мурзаева Шахло Бахтиёрвна ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ВА ҚИРЎИЗ РЕСПУБЛИКАСИ ҲУДУДЛАРАРО ҲАМКОРЛИГИНИ БЕЛГИЛАБ БЕРУВЧИ АСОСИЙ ОМИЛЛАР.....	113
13. Муминова Гульноза Мансуровна ЭНЕРГЕТИЧЕСКАЯ БЕЗОПАСНОСТЬ.....	121

14. Салимсакова Нилуфар Салиховна, Хусанбаева Юлдуз Бахтияровна СОЦИАЛЬНАЯ ЗАЩИТА КАК СОЦИОЛОГИЧЕСКИЙ ФЕНОМЕН.....	131
15. Хашимова Гузал Фатхуллаевна, Султанова Лола Батировна СОВЕРШЕНСТВОВАНИЕ СОЦИАЛЬНОЙ СФЕРЫ В РАМКАХ ПОВЫШЕНИЯ КАЧЕСТВА ЖИЗНИ НАСЕЛЕНИЯ.....	139
16. Каланова Сабохат Мурадовна, Саидахмадова Мардонахон Комил кизи, Холмуродов Фулом Ўткир уғли АВЛОДЛАРАРО МУНОСАБАТЛАР МУАММОСИНИНГ МЕТОДОЛОГИК ВА НАЗАРИЙ АСОСЛАРИ.....	147
17. Махкамов Қодиржон Одилжонович ТАРИХИЙ ОНГ: МИЛЛИЙ ИЖТИМОЙЙ ХОТИРАНИНГ АСОСИ СИФАТИДА.....	158
18. Рашанова Гулҳаё Абдикахаровна ХОТИН-ҚИЗЛАРНИНГ ОЛИЙ ТАЪЛИМ ОЛИШЛАРИГА КЎМАКЛАШИШДА ФУҚАРОЛИК ЖАМИЯТИ ИНСТИТУТЛАРИНИНГ РОЛИ.....	167
19. Акилова Ўғилхон Мирзапаясовна ЯНГИЛАНАЁТГАН ЖАМИЯТ МАЪНАВИЙ ОМИЛЛАРИ ТАЪСИРЧАНЛИГИНИ ТАЪМИНЛАШДА ХОТИН-ҚИЗЛАРНИНГ РОЛИ.....	174
20. Сабинова Умида Фархадовна, Аликариева Аълохон Нуриддиновна МАТЕМАТИК УСУЛЛАР ВА МОДЕЛЛАР ОЛИЙ ТАЪЛИМ СИФАТИНИ МОНИТОРИНГ ҚИЛИШ ВОСИТАСИ СИФАТИДА.....	181
21. Абдурахмонова Манзура Манафовна МАКТАБЛАРДА САМАРАЛИ ҚАРОР ҚАБУЛ ҚИЛИШ УЧУН ЖАМОАТЧИЛИК ФИКРИНИ ЎРГАНИШ ЗАРУРИЯТИ.....	192
22. Мўминов Зокиржон ИЧКИ МИГРАЦИЯ ЖАРАЁНЛАРИДА КАСБИЙ МОБИЛЛИКНИНГ ПАРАДИГМАЛ ЎЗГАРИШЛАРИ.....	200
23. Асамова Умида Абдурашитовна УЧЕБНЫЕ ЦЕНТРЫ В СОВРЕМЕННОМ ОБЩЕСТВЕ УЗБЕКИСТАНА.....	207
24. Пак Полина Вадимовна ОБЩЕСТВЕННОЕ МНЕНИЕ О НЕГОСУДАРСТВЕННЫХ НЕКОММЕРЧЕСКИХ ОРГАНИЗАЦИЯХ И ОСУЩЕСТВЛЕНИЕ ИМИ ОБЩЕСТВЕННОГО КОНТРОЛЯ.....	214
25. Абдусатторов Мансур ХАЛҚ БИЛАН МУЛОҚОТНИНГ ЯНГИ ТИЗИМИ.....	224

ИЖТИМОЙ ТАДҚИҚОТЛАР ЖУРНАЛИ ЖУРНАЛ СОЦИАЛЬНЫХ ИССЛЕДОВАНИЙ JOURNAL OF SOCIAL STUDIES

Абдусатторов Мансур

мустақил изланувчи,

Ўзбекистон Миллий университети

ХАЛҚ БИЛАН МУЛОҚОТНИНГ ЯНГИ ТИЗИМИ

For citation: Abdusattorov Mansur. THE NEW SYSTEM OF DIALOGUE WITH PEOPLE. Journal of Social Studies. 2021, Special Issue 1, pp. 224-231

<http://dx.doi.org/10.26739/2181-9297-2021-SI-1-25>

АННОТАЦИЯ

Мақолада сўнгги беш йил давомида Ўзбекистон Республикасида аҳоли билан тўғридан-тўғри мулоқот ҳамда қайта алоқа ўрнатиш имконини берувчи янги миллий тизим таҳлил қилинган.

Мамлакатимиз раҳбарининг 2019 йил 17 январдаги “Аҳоли муаммолари билан ишлаш тизимини янада такомиллаштириш чора-тадбирлари тўғрисида”ги фармони билан аҳоли муаммолари билан ишлаш тизимида янги сифат босқичи бошланди. Бу эса ўз навбатида муаммоларнинг давлат идоралари томонидан ҳал этилишига ижобий таъсир кўрсатди.

Хусусан, мазкур фармонга мувофиқ, 2019 йил 1 февралдан Халқ қабулхоналари, сектор раҳбарларининг аҳоли муаммоларини уйма-уй юриш орқали аниқлаш ва ҳал қилишини, давлат органларининг аҳоли билан бевосита ишлашини назарда тутувчи янги тизим жорий қилинди.

Мазкур тизим Халқ қабулхоналари, сектор раҳбарлари, давлат органлари ва бошқа ташкилотларнинг фаолиятини баҳолашга, мавжуд муаммолар бўйича масъул давлат органларига керакли таклифлар киритишга имкон берди ҳамда шу орқали аҳоли муаммоларини тўлиқ ва тезкор ҳал қилишга шароит.

Калит сўзлар: қайта алоқа, механизмлар, тизим, жамият, баҳо, институт, Халқ қабулхонаси, сектор, тўғридан-тўғри алоқа, уйма-уй юриш.

Абдусатторов Мансур

независимый исследователь,

Национальный Университет Узбекистана

НОВАЯ СИСТЕМА ДИАЛОГА С НАРОДОМ

АННОТАЦИЯ

В статье проанализирована созданная в Республике Узбекистан за последние пять лет национальная система обратной связи с населением, что позволила гражданам установить прямые отношения с государственными органами.

С 2019 года в рамках Указа «О мерах по дальнейшему совершенствованию системы работы с проблемами населения» наступил качественно новый этап в данной системе

обратной связи, что положительно сказалось на решении со стороны государственных органов проблем населения.

В частности, с 1 февраля 2019 года введена новая система, которая предусматривает выявление и решение проблем населения путем непосредственного выезда на места и подворового обхода представителей Народных приёмных, руководителей секторов, государственных органов, работающих непосредственно с населением.

Такой подход позволил дать оценку деятельности Народных приёмных, руководителей секторов, государственных структур и других организаций, а также вносить предложения в ответственные государственные органы, тем самым уже оперативность решения насущных задач, стоящих перед гражданами по всей стране.

Ключевые слова: обратная связь, механизмы, система, общество, оценка, институт, общественная приёмная, сектор, прямая связь, подворовой обход.

Abdusattorov Mansur
independent researcher,
National University of Uzbekistan

THE NEW SYSTEM OF DIALOGUE WITH PEOPLE

ANNOTATION

The article analyzes the national feedback system created in the Republic of Uzbekistan over the past five years, which allowed citizens to establish direct relations with government agencies.

Since 2019, within the framework of the Decree "On measures to further improve the system of working with population problems", a qualitatively new stage has begun in this feedback system, which has a positive effect on the solution of population problems by state bodies.

In particular, since February 1, 2019, a new system has been introduced, which provides for the identification and solution of population problems by direct visits to the field and by-door visits of representatives of the People's Receptions, heads of sectors, government bodies working directly with the population.

This approach made it possible to assess the activities of the People's Receptions, heads of sectors, government agencies and other organizations, as well as to make proposals to the responsible government bodies, thereby already promptly solving urgent problems facing citizens throughout the country.

Key words: feedback, mechanisms, system, society, assessment, institution, public reception, sector, direct connection, yard walk.

Сўнгги беш йилда яратилган халқ билан мулоқотнинг ноёб тизими фуқароларнинг давлат органлари билан тўғридан-тўғри муносабат ўрнатиш имконини берди. Синовдан ўтиб, тобора такомиллаштирилиб борилаётган ушбу механизм чинакам демократия йўлидаги муваффақиятларимиздан бири сифатида намоён бўляпти. Давлатимиз раҳбари халқ ҳокимиятини номига эмас, балки амалда жорий қилиш механизмларини мустаҳкамлашни приворад мақсад сифатида белгилаб берди.

Халқ ҳокимиятчилиги тўғридан-тўғри мулоқот, яъни “фуқаро — давлат” ғоясида мужассам бўлган энг муҳим тамойиллардан бири ҳисобланади. Бу сўнгги пайтларда мамлакатимиздаги барча соҳаларда кечаётган ислохотларни ўзаро узвий боғлаб турадиган асосий негиз сифатида кўзга ташланмоқда. Бу борада юртдошларимиз ҳамжихатликда мамлакатимизнинг яқин истиқболдаги “йўл харитаси”ни ишлаб чиққани ҳамда у жамоатчилик муҳокамасидан сўнг тасдиқланганини эслашнинг ўзи кифоя [1].

Ўтган давр шуни кўрсатдики, юртдошларимизни кўп ўйлантирган, кўнглини бир қадар безовта қилган қатор тизимли муаммолар уларнинг Президент Виртуал ҳамда Халқ қабулхоналарига жўнатган мурожаатлари таҳлили асосида ўз ечимини топди. Аниқроқ айтадиган бўлсак, кўп сонли мурожаатлар асосида ўрганилиб, давлат хизматларини кўрсатиш,

фуқаролик бериш, кўшни давлатларга чиқиб-кириш, валюта-молия, уй-жой билан таъминлаш, миллий автотототранспорт воситаларини сотиб олиш, ҳаж ва умра зиёрати, моддий ёрдам олиш, банклардан кредит олиш каби ўнлаб соҳаларда муаммолар ҳал этилди. Бу халқ хоҳиш-иродаси мамлакатдаги ислохотлар йўналишларини белгилаб бераётганининг яна бир яққол исботи. Давлатимиз раҳбарининг эзгу ташаббусларида инсон манфаатлари юртимизда кечаётган янгиланишларнинг асосий мақсади сифатида акс этади.

Президентимиз Шавкат Мирзиёев асос солган халқ билан мулоқот тизими – Халқ қабулхоналари институти ҳар бир ҳудуд ва соҳадаги реал манзарани, асл ҳолат ва мавжуд муаммоларни аниқлаш ҳамда ҳал қилиш имконини бермоқда. Президент Халқ қабулхоналари янги ғоялар, амалий таклиф ва ташаббуслар юзага келадиган, уларни ҳаётга татбиқ этишнинг аниқ механизмлари ишлаб чиқиладиган марказларга айланиб улгурди.

Очиқ айтишимиз керак, бу мурожаатлар таҳлилидан кўп нарса аён бўлди. Таъбир жоиз бўлса, улар ҳаётимизда мавжуд бўлган ўткир муаммоларга кўзимизни очиб берди [2].

Ўтган даврда Президент виртуал қабулхонаси тизими орқали 2 миллион 500 мингдан зиёд киши муаммоларига ечим, ўйлантираётган саволларига жавоб топди. Бу эса Халқ қабулхоналари давлат органлари билан аҳоли ўртасида очиқ мулоқотни йўлга қўйиш, долзарб муаммоларни аниқлаш, мурожаатлар қонуний ва сифатли қўриб чиқилишини таъминлашда самарали механизмга айланди, дейиш учун етарлича асосдир.

Халқ қабулхоналарининг ўз фаолиятини ҳудудларни комплекс ижтимоий-иқтисодий ривожлантириш бўйича секторлар бирга олиб бориши муаммоларни барвақт аниқлаш ва самарали ҳал қилишнинг мустаҳкам асосидир.

Мамлакатимиз раҳбарининг 2019 йил 17 январдаги “Аҳоли муаммолари билан ишлаш тизимини янада такомиллаштириш чора-тадбирлари тўғрисида”ги фармони билан аҳоли муаммолари билан ишлаш тизимида янги сифат босқичи бошланди. Мазкур фармонга мувофиқ 2019 йил 1 февралдан Халқ қабулхоналарининг аҳоли мурожаатлари билан ишлаш бўйича амалдаги тизими билан бир қаторда Халқ қабулхоналарининг муаммоларни уйма-уй юриш орқали аниқлаш ва ҳал қилишини, давлат органларининг аҳоли билан бевосита ишлашини назарда тутувчи янги тизим жорий қилинди.

2019 йил 1 февралдан бошлаб муаммоларни уйма-уй юриш орқали аниқлаш ва ҳал қилишни янги тизимга асосан Халқ қабулхоналари, секторлар, давлат органлари ва бошқа ташкилотлар вакилларида иборат ишчи гуруҳлар ташкил этилиб, республика ҳудудларидаги барча туман ва шаҳарлар секторларида ўрганишлар ўтказилмоқда. Аҳоли муаммоларнинг ўрганилиши ҳамда уларнинг ўз вақтида ечими топилиши бевосита Президент Администрацияси томонидан назоратга олинган [3].

Фақатгина 2019 йилнинг апрель ҳолатига Республика бўйича жами 2,6 млн. дан ортиқ хонадонлар ўрганилиб, муаммоси мавжуд бўлган 261,2 мингта хонадонда яшовчи фуқаролар билан ўтказилган суҳбатлар натижасида 273,4 мингта турли йўналишдаги масалалар аниқланган [4].

Ушбу янги тизимга кўра, Халқ қабулхоналари ҳудудларни комплекс ижтимоий-иқтисодий ривожлантириш бўйича секторлар, давлат органлари ва бошқа ташкилотлар билан биргаликда уйма-уй юриш, ижтимоий ва бошқа объектларни ўрганиш орқали муаммоларни аниқлайди ҳамда ҳал қилинишини таъминлайди. Яъни, энди Халқ қабулхоналари мурожаат келиб тушишини кутиб ўтирмай, ҳудудларни комплекс ижтимоий-иқтисодий ривожлантириш бўйича секторлар, давлат органлари ва бошқа ташкилотлар билан биргаликда ҳудудларда мавжуд бўлган муаммоларни уйма-уй, объектма-объект юрган ҳолда аниқламоқда [5].

Халқ қабулхоналари ҳудудларни комплекс ижтимоий-иқтисодий ривожлантириш бўйича секторлар, давлат органлари ва бошқа ташкилотлар билан биргаликда уйма-уй юриш, ижтимоий ва бошқа объектларни ўрганиш орқали муаммоларни аниқлаб, ҳал қилинишини таъминламоқда.

Мазкур янги тизим жорий этилишининг асосий сабаби – мурожаатлар билан ишлашнинг амалдаги тизими аҳолининг мавжуд муаммоларини тўлиқ қамраб олиш ва тезкорлик билан ҳал қилиш имконини бермагани билан боғлиқдир. Чунки Халқ қабулхоналарининг фақат

мурожаат туфайли юзага калқиб чиққан муаммоларнигина рўйхатга олиши ва ҳал қилиши ҳар бир ҳудуддаги мавжуд реал вазиятни тўлақонли билиш, батафсил-чуқур таҳлил қилиш, ислохотларни амалга оширишда шунга мос стратегик вазифалар-йўналишлар белгилашга имкон бермади.

Инсон ариза ёки шикоят билан мурожаат қилмаса, бу унда умуман муаммо йўқ, дегани эмас.

Айниқса, сабр-қаноат ва шукроналикни ҳаёт мазмуни, орияту ғурурни улуг қадрият даражасида эъзозлайдиган ҳалқимиз ўртасида дарду-ташвиш қийнаб турган бўлса-да, бу ҳақда маҳалла-қўй, мутасадди идора ва ташкилотларга мурожаат қилишни ўзига эп кўрмайдиган, истиҳола қиладиганлар кўп. Шу боис ҳам давлатимиз раҳбарининг ғояси ва ташаббуси билан мамлакатимизда ҳалқ билан мулоқот қилиш, мурожаатлар билан ишлаш ва аҳоли муаммоларни ҳал этиш соҳасида янги даврга қадам қўйилмоқда [6].

Мазкур янги тизимдан кўзланган бош мақсад – муаммо ҳақида кимдир мурожаат қилиб келишини кутиб ўтирмасдан, ҳалқ ичига, одамлар орасига чуқур кириб бориб, улар дуч келаётган муаммоларни эрта аниқлаб, ҳал қилишдан иборат.

Бундай жонли суҳбатлар жараёнида қоғозларга сиғмай қолган тафсилотлар ойдинлашмоқда. Ортиқча оворагарчиликларсиз у ёки бу масалага дахлдор янги ва кўшимча маълумотларни аниқлаштириб олишда катта имконият яратлмоқда. Бундай иш тизими асосида одамларнинг юртимизда кечаётган ижтимоий-сиёсий жараёнлар ҳақидаги фикр-мулоҳазаларини чуқур-тизимли ўрганиш йўлга қўйилиб, давлатимиз ва жамиятимизни ҳар томонлама ривожлантиришга доир таклиф-тавсиялар жамланмоқда.

Ҳалқ қабулхоналари, секторлар ва давлат идоралари уйма-уй юришни, ижтимоий ва бошқа объектларни ўрганиш ишларини ҳар бир ҳудуднинг ўзига хос хусусиятлари, ижтимоий-иқтисодий ва демографик ҳолатидан келиб чиқиб амалга оширмоқда. Бунда ҳудуддаги барча маҳалла, маҳаллалардаги ҳамма хонадон, ижтимоий ва бошқа объектлар тўлиқ камраб олинади.

Ўрганишлар режа-жадвал ва ҳудуднинг ўзига хос хусусиятлари инобатга олинган ҳолда тузиладиган саволнома асосида амалга оширилмоқда.

Секторлар раҳбарлари ҳар ярим йилда ҳудуддаги барча маҳаллани камраб олган ҳолда режа-жадвал ва саволномани ишлаб чиқади ҳамда тегишли туман (шаҳар) Ҳалқ қабулхонаси билан келишган ҳолда тасдиқлайди. Яъни бундан буён ҳар бир маҳалла, қишлоқ ва овулда ҳар олти ойда ўрганишлар олиб борилади.

Ўрганиш бошланишидан камида уч кун олдин сектор раҳбари ва Ҳалқ қабулхонаси мудири маҳалла фуқаролар йиғини раисини, маҳалла раиси эса аҳолини хабардор қилади.

Ўрганиш ўтказиладиган маҳалла фуқаролар йиғинлари биносида Ишчи гуруҳнинг сайёр штаби ташкил этилган. Сектор раҳбари сайёр штабда ишчи гуруҳнинг самарали фаолият олиб бориши учун қулай шароит яратган, интернет тармоғига уланган зарур компьютер воситалари билан таъминлаган.

Сектор раҳбари ишчи гуруҳ аъзоларини бир нечта кичик гуруҳларга бўлиб, уйма-уй юришларни ташкил қилмоқда.

Ўрганишлар соат 9.00 дан 18.00 гача амалга оширилмоқда. Ўрганиш фуқаролар йиғини раисининг таклифига асосан фуқаролар учун қулай бўлган вақтда ҳам амалга оширилиши мумкин.

Хонадонлар, ижтимоий ва бошқа объектларга ишчи гуруҳ аъзолари таркибига киритилмаган шахслар киришининг олдини олиш ва аҳоли хавфсизлигини таъминлаш мақсадида ўрганишда фуқаролар йиғини ходими, маҳалла фаоллари, профилактика инспекторлари (ёрдамчилари) ҳам иштирок этмоқда.

Ўрганиш давомида белгиланган ҳудудлардаги мавжуд барча хонадон, ижтимоий ва бошқа объектлар тўлиқ камраб олинмоқда.

Аҳоли билан тўғридан-тўғри мулоқот жараёнида ишчи гуруҳ аъзолари очиқлик, шаффофлик ва холислик тамойилларига амал қилади.

Ишчи гуруҳ аъзолари аҳоли хонадонлари билан бирга ҳудуддаги таълим, соғлиқни сақлаш муассасалари, маданий мерос ва бошқа объектларни ҳам ўрганмоқда. Бунинг натижасида ижтимоий ва бошқа объектлардаги муаммолар батафсил ўрганилиб, уларни босқичма-босқич ҳал қилиш чоралари кўрилади.

Ишчи гуруҳ аъзолари уйма уй юриш жараёнида аниқланган ҳар бир муаммони жойида ёзиб олиб, Ишчи гуруҳ штабида кун якуни бўйича белгиланган шаклдаги жадвалга туширади. Жадвал, фото ва бошқа шаклдаги кунлик натижалар сектор штабига тақдим этилади.

Сектор раҳбари бу жараёнда режа-жадвалга киритилган тадбирларнинг ўз вақтида ва сифатли бажарилишини, ишчи гуруҳларнинг ўрганишда ҳозир бўлишини, ўрганиш натижаларини, шу жумладан аниқланган муаммоларни сектор штаби котиби томонидан республика бўйича ягона электрон ахборот тизими – “Hudud” ахборот тизимига киритилишини, зиммасига юклатилган, шунингдек ишни самарали ташкил этиш учун бошқа вазифаларнинг бажарилишини таъминлайди [7].

Таъкидланганидек, сектор штаби котиби аниқланган муаммоларни “Hudud” ахборот тизимига ўз вақтида тўғри ва аниқ киритиб боради. Мазкур ахборот тизимига барча Халқ қабулхоналари, давлат органлари ва бошқа ташкилотлар интеграция қилингани уларни бир тизимга жамлаш имконини беради.

Эътиборлиси, бунда муаммолар бир неча манбалар – ўрганишлар натижасида, мурожаатлар, сайёр ва оммавий қабуллар, оммавий ахборот воситалари ва ижтимоий тармоқлардаги маълумотларни ўрганиш ва бошқа манбалар асосида аниқланади.

Аниқланган муаммолар “Hudud” ахборот тизимига киритилгач, секторларда улар таҳлил қилинади. Натижада, ҳар бир мурожаатда кўтарилган муаммолар йўналиши ва масаласига қараб туман (шаҳар) – вилоят – республика даражасида ҳал қилиш учун ажратиб олинади.

Ҳар бир туман (шаҳар)даги секторлар раҳбарлари ўрганиш натижасида аниқланган ва туман (шаҳар) даражасида зудлик билан ҳал қилиниши лозим бўлган муаммоларни туман (шаҳар) давлат органлари ва бошқа ташкилотларга ҳал этиш учун юборади.

Вилоят ва республика даражасида кўриб чиқилиб, ҳал этиладиган муаммолар туман (шаҳар) сектор раҳбари томонидан вертикал бошқарув тизими бўйича Қорақалпоғистон Республикаси, вилоят, Тошкент шаҳри секторларига юборилади. Қорақалпоғистон Республикаси, вилоятлар ва Тошкент шаҳри даражасида кўриб чиқилиб, ҳал этиладиган муаммолар сектор раҳбари томонидан тегишли давлат органлари ва бошқа ташкилотларга ижро этиш учун юборилади.

Республика даражасида кўриб чиқилиб, ҳал этиладиган муаммолар Қорақалпоғистон Республикаси, вилоятлар, Тошкент шаҳри секторлари томонидан вертикал бошқарув тизими бўйича тегишлича Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси, Бош прокуратураси, Ички ишлар вазирлиги, Давлат солиқ қўмитасига юборилади ҳамда улар томонидан тегишли давлат органлари ва бошқа ташкилотларга ижро этиш учун юборилади.

Давлатимиз раҳбарининг 2019 йил 8 январдаги “Худудларни комплекс ижтимоий-иқтисодий ривожлантириш бўйича секторлар фаолиятини янада такомиллаштиришга доир кўшимча чора-тадбирлар тўғрисида”ги қарори билан фуқароларнинг ҳаётини муаммо ва эҳтиёжларини ҳал этиш, секторлар доирасида ишларни ташкил этиш сифатини ошириш, аҳоли билан очик, тўғридан-тўғри мулоқотни кучайтириш мақсадида секторлар фаолияти янада такомиллаштирилгани натижасида аҳоли муаммоларини аниқлаш ва ҳал қилишнинг таянч платформаси яратилди [8].

Мазкур қарорга кўра ҳокимликлар, прокуратура, ички ишлар ва солиқ идораларида секторлар фаолиятининг вертикал бошқарув тизими жорий этилди. Янги тизимга мувофиқ туман (шаҳар) ҳокимлари томонидан ўз секторларидаги муаммоларнинг вилоят даражасида ҳал қилинадиганлари вертикал йўналишда – Қорақалпоғистон Республикаси Жўкорғи Кенгеси, вилоятлар ва Тошкент шаҳри ҳокимларига юборилади. Улар томонидан эса республика даражасида ҳал қилинадиган муаммолар Вазирлар Маҳкамасига юборилади.

Худди шу каби туман (шаҳар) – вилоят – республика даражасида ҳал қилинадиган муаммолар 2-секторда туман (шаҳар) прокуратураси – Қорақалпоғистон Республикаси,

вилоятлар ва Тошкент шаҳри прокуратураси – Бош прокуратура йўналишида; 3-секторда туман (шаҳар) ички ишлар бўлими – Қорақалпоғистон Республикаси, вилоятлар ва Тошкент шаҳри ички ишлар бошқармаси – Ички ишлар вазирлиги йўналишида; 4-секторда туман (шаҳар) давлат солиқ инспекцияси – Қорақалпоғистон Республикаси, вилоятлар ва Тошкент шаҳри давлат солиқ бошқармаси – Давлат солиқ қўмитаси вертикал йўналишида ҳаракатланиб, ҳал қилинади.

Туман (шаҳар) сектор раҳбари ўрганишлар давомида аниқланган ва зудлик билан ҳал қилиниши лозим бўлган муаммоларга, бу меҳнат ва бандлик, уй-жой ва ер ажратиш, кредит бериш, йўл, сув, газ, электр энергияси, иссиқлик таъминоти, канализация, кўп қаватли уйларни таъмирлаш, соғлиқни сақлаш каби масалалар билан боғлиқ бўладими, барчасига аввало туман (шаҳар) даражасидаги тегишли ташкилотлар раҳбарлари билан бирга ечим топади. Айни шу жараёнда ҳам секторлар ҳудудидаги муаммолар юзага чиқади, ҳам туман (шаҳар) даражасидаги ташкилотлар раҳбарлари фаолияти қай даражада экани очик-ойдин намоён бўлади.

Дейлик, фуқаро ёки тадбиркорнинг вилоят ташкилотлари билан боғлиқ муаммоси бор. Бу муаммони туман (шаҳар) даражасида қанча кўриб чиққан билан фойдаси йўқ, ҳал бўлмайди. Ёки аҳоли пунктлари, ижтимоий соҳа объектларидан баъзиларининг муҳандислик-коммуникация тизимларида муаммолар юзага келган, уни зудлик билан бартараф қилиш мумкин, бироқ бунга туман (шаҳар) даражасида имконият бўлмаслиги мумкин. Вилоят даражасида эса бу муаммони зудлик билан ҳал қилиш имкони бор.

Ана шундай вазиятларда туман(шаҳар) секторлари раҳбарлари бундай муаммоларни ўзидан юқори даражадаги секторлар раҳбарларига жўнатади. Қорақалпоғистон Республикаси, вилоятлар ва Тошкент шаҳри секторлари раҳбарлари қуйи босқичлардаги туман (шаҳар) секторларидан юқorigа чиқиб келган ва зудлик билан ҳал қилиниши керак бўлган муаммоларни вилоят даражасидаги тегишли давлат органлари ва бошқа ташкилотларга ижро этиш учун юборилишини таъминлайди.

Маҳалла (қишлоқ, овул)ларда уйма-уй юриб, ижтимоий-иқтисодий соҳалар ва бошқа объектларни ўрганишлар давомида аниқланган ва зудлик билан ҳал қилиниши керак бўлган айрим муаммоларга туман (шаҳар) ёки вилоят даражасида ечим топилмаган тақдирда Қорақалпоғистон Республикаси, вилоятлар, Тошкент шаҳри секторлари бу муаммоларни вертикал бошқарув тизими бўйича тегишлича Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси, Бош прокуратураси, Ички ишлар вазирлиги, Давлат солиқ қўмитасига юборади. Мазкур республика ташкилотлари эса уларни тегишли давлат органлари ва бошқа ташкилотларга ижро этиш учун жўнатади.

Ҳал этилган муаммолар бўйича асословчи ҳужжатлар тегишли давлат органлари ва бошқа ташкилотлар томонидан “Hudud” ахборот тизимига киритилади.

Мониторинг натижаларига асосан, агар масала ҳал этилмаган деб топилса, муаммолар қўшимча равишда ўрганиш ва ҳал этиш учун тегишли давлат органлари ва бошқа ташкилотларга юборилади.

Албатта, ишсиз фуқароларни иш билан таъминлаш, даволаниш учун ордерлар, тадбиркорлик учун ер ёки банк кредитлари ажратиш, тупроқ йўлларга шағал ётқизиш, табиий газ, ичимлик суви, электр энергияси тармоқларини, трансформатор пунктларини, кўп қаватли уйларни таъмирлаш, ижтимоий ҳимоя каби масалалар билан боғлиқ муаммоларни бир ой ичида ҳал қилиш имкони бор.

Бироқ янги йўллар, бинолар, муҳандислик-коммуникацияларини барпо қилиш, ижтимоий соҳа объектларини таъмирлаш-қайта қуриш, бўш ётган объектларни ишга тушириш каби каттароқ масалаларни туман (шаҳар) – вилоят – республика даражаларида ҳал қилиш учун камида бир йил вақт ва катта маблағ талаб қилинади.

Шунинг учун “Hudud” ахборот тизимига киритилган, бироқ зудлик билан ҳал этиш имкони бўлмаган, муддат ва маблағ талаб этиладиган муаммолар йўналиши ва масаласига қараб туман (шаҳар) – вилоят – республика даражасида ҳал қилиш учун ажратиб олинади.

Қисқа муддатли манзилли тадбирлар режаси – 1 йил ичида ҳал қилинадиган муаммолардан иборат бўлса, ўрта муддатли манзилли тадбирлар режасига киритилган муаммолар 1 йилдан кўпроқ вақтни талаб қилади.

Туман (шаҳар) ва вилоят даражасида ҳал этиладиган муаммолар бўйича қисқа муддатли манзилли тадбирлар режалари лойиҳалари тегишли Халқ қабулхоналари билан келишиб, туман (шаҳар) ҳокимлиги, Қорақалпоғистон Республикаси Вазирлар Кенгаши, вилоятлар ва Тошкент шаҳар ҳокимликлари томонидан тегишли халқ депутатлари Кенгашларига киритилади ва муҳокамадан сўнг тасдиқланади.

Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси республика даражасида ҳал этиладиган муаммолар бўйича қисқа муддатли манзилли тадбирлар режалари лойиҳаларини Ўзбекистон Республикаси Президентининг фуқаролар ҳукуқларини ҳимоя қилиш, мурожаатлар билан ишлашни назорат қилиш ва мувофиқлаштириш масалалари бўйича маслаҳатчиси бўлинмалари билан келишган ҳолда тасдиқлайди.

Ҳал қилиниши 1 йилдан кўп муддатни ва шунга мос маблағни талаб қиладиган муаммолар ўрта муддатли манзилли тадбирлар режасига киритилади. Ўрта муддатли манзилли тадбирлар режасида акс этган тизимли муаммолар давлат инвестиция дастурлари ҳамда ижтимоий-иқтисодий соҳадаги ҳудудий, тармоқ ва давлат дастурларига, халқаро молия институтлари иштирокида амалга ошириладиган лойиҳаларига киритиш орқали ҳал қилинади. Бунда Ўзбекистон Республикаси Президентининг Виртуал қабулхонасига келиб тушган мурожаатларда акс этган тизимли муаммолар ҳам қамраб олинади.

Вазирлар Маҳкамаси ишлаб чиқилмайдиган давлат, ҳудудий, шу жумладан инвестиция дастурлари лойиҳаларини Ўзбекистон Республикаси Президентининг Фуқаролар ҳукуқларини ҳимоя қилиш, мурожаатлар билан ишлашни назорат қилиш ва мувофиқлаштириш масалалари бўйича маслаҳатчиси бўлинмалари билан келишган ҳолда тасдиқлайди.

Президент фармонидан келиб чиқадиган вазифаларни ижро этиш асносида энди маҳаллалар (қишлоқлар, овуллар) ҳудудларининг ижтимоий-иқтисодий ҳолати конкрет маҳалладаги ижтимоий инфратузилмалар, иқтисодий вазият, ижтимоий муҳит, ижтимоий соҳа объектларининг ҳолатидан келиб чиқиб, “намунали”, “яхши” ва “қониқарсиз” тоифаларга ажратилган ҳолда баҳоланади [9].

Янги тизим асосида маҳаллалар (қишлоқлар, овуллар)даги реал ҳолатнинг ўрганилиб, уларнинг умумий ҳолатининг “намунали”, “яхши” ва “қониқарсиз” тоифаларга ажратилиши турли дастур ва лойиҳаларни ишлаб чиқиш ва амалга оширишда биринчи навбатда энг оғир ҳудудларга эътибор қаратилиб, муаммоларни ечиш чора-тадбирлари кўриш имконини беради. Бу – энди тармоқ ва ҳудудларни ривожлантириш концепциялари ва дастурларини ишлаб чиқишда юзаки ёндашувга йўл қўйилмайди, ҳар бир лойиҳа реал ҳаёт манзараси ва талабларига асосланади, деганидир.

Бундай кенг кўламдаги долзарб вазифаларни бажариш шунга мутаносиб мақом ва ҳукуқларга эга бўлишни ҳам талаб этади, албатта. Президент фармонида мазкур масаланинг ана шу амалий жиҳатлари ўз ечимини топган – Халқ қабулхоналарига бир қатор ҳукуқлар берилиб, катта имкониятлар яратилган [10].

Биринчидан, Халқ қабулхоналари секторлар, давлат органлари ва бошқа ташкилотларнинг уйма-уй юриш, мурожаатлар билан ишлаш, ижтимоий ва бошқа объектларда аниқланган муаммоларни ҳал қилиш борасидаги фаолиятини тизимли ўрганиш, кўриб чиқилиши мажбурий бўлган тақдимномалар киритиш, шунингдек, секторлар фаолиятини баҳолашда иштирок этади.

Иккинчидан, Халқ қабулхоналарига секторлар штаби таркибига киритилган давлат органлари ҳудудий бўлинмаларининг мансабдор шахслари ва ходимларини рағбатлантириш ёки йўл қўйилган жиддий камчиликлар учун уларни лавозимидан озод этишгача бўлган интизомий жавобгарликка тортиш бўйича юқори турувчи давлат органларига таклифлар киритиш ҳукуқи берилди.

Учинчидан, давлат органлари ва бошқа ташкилотлардан ўз фаолияти учун зарур бўлган ахборот ҳамда ҳужжатларни сўраш ва олиш, уларнинг мутахассисларини жалб қилиш ҳукуқига эга бўлди.

Тўртинчидан, давлат органлари ва бошқа ташкилотлар томонидан улар фаолияти ва кўрсатадиган хизматларига оид тартиб-қоидаларнинг аҳолига тўлиқ ва тезкор етказилишини таъминлашга қаратилган чоралар кўриш ҳукуқи берилди.

Бир сўз билан айтганда, Президентимизнинг “Аҳоли муаммолари билан ишлаш тизимини янада такомиллаштириш чора-тадбирлари тўғрисида”ги фармони билан Халқ қабулхоналарининг муаммоларни уйма-уй юриш орқали аниқлаш ва ҳал қилишини, давлат органларининг аҳоли билан бевосита ишлашини назарда тутувчи янги тизим жорий қилиниши Халқ қабулхоналари фаолиятини янги босқичга кўтариши баробарида ислохотларнинг таъсирчанлигини янада оширишга, халқимизнинг ҳаётдан рози бўлиши учун янада кенг имконият ва шарт-шароитлар яратишга хизмат қилади.

Манба ва адабиётлар

1. <https://old.xs.uz/index.php/homepage/zhamiyat/item/11217-khal-bilan-mulo-otning-nojob-tizimi>
2. Шавкат Мирзиёевнинг Ўзбекистон Республикаси Конституцияси қабул қилинганининг 24 йиллигига бағишланган маросимдаги маърузаси.
<https://www.gazeta.uz/uz/2016/12/07/speech/>
3. <https://lex.uz/docs/4166958>
4. <https://xs.uz/uzkr/post/ujma-uj-yurish-orqali-2-milliondan-ortiq-khonadon-muammosi-organildi>
5. <https://lex.uz/docs/4208064>
6. А.П.Сеитов. Давлат ва жамият бошқарувида таҳлил ва талилий фаолият. - Тошкент, 2012 - 504 б.
7. <https://lex.uz/ru/docs/5030957?ONDATE=06.10.2020%2000>
8. <https://lex.uz/docs/4145890>
9. Общественное мнение о деятельности «Народных приемных».
<http://nimfogo.uz/ru/node/1964>
10. <https://kun.uz/news/2019/01/21/aholi-muammolari-bilan-ishlash-sohasida-yangi-tizimga-otilmoqda>

**ИЖТИМОЙ ТАДҚИҚОТЛАР
ЖУРНАЛИ
1-МАХСУС СОН**

**ЖУРНАЛ СОЦИАЛЬНЫХ
ИССЛЕДОВАНИЙ
СПЕЦИАЛЬНЫЙ ВЫПУСК-1**

**JOURNAL OF
SOCIAL STUDIES
SPECIAL ISSUE-1**

Контакт редакций журналов. www.tadqiqot.uz
ООО Tadqiqot город Ташкент,
улица Амира Темура пр.1, дом-2.
Web: <http://www.tadqiqot.uz/>; Email: info@tadqiqot.uz
Тел: (+998-94) 404-0000

Editorial staff of the journals of www.tadqiqot.uz
Tadqiqot LLC The city of Tashkent,
Amir Temur Street pr.1, House 2.
Web: <http://www.tadqiqot.uz/>; Email: info@tadqiqot.uz
Phone: (+998-94) 404-0000